

PUMPEN 2018

Ny minnestidning från Ljungmans / Wayne museiförening
och Verksamhetsberättelse 2017

1970-1972

1972-1975

1976

1977-1978

PUMPEN

Informationsorgan för anställda vid AB Ljungmans Verkstäder

1978-1982

1982-1985

Ventilen

Personaltidning för Ljungmans Industrier

1988-1991

PUMPEN

TILLBAKA igen 2018

Ordföranden har ordet

Hej

Nu när vi tagit steget och gjort det möjligt för alla att bli medlemmar, dvs inte bara f.d. anställda, så gör vi en markering genom att ändra utseendet på våra minnesskrifter och samtidigt kommer årsberättelsen och annat att finnas här från i år.

Det har ju funnits ett stort antal företagstidningar som egentligen i första hand riktat sig till personalen men även innehåller en fantastisk historieberättelse om företaget, eller kanske företagen eftersom vi faktiskt varit flera företag som slagits samman och sen delats, bytt ägare osv.

Ljungmans/Waynes produkter har hela tiden i första hand varit utrustning för bensinstationer och i takt med att verksamheten på stationerna ändrats från bränsleförsäljning och bilreparationer till rena snabbmatskedjor så har också företaget under olika namn försett dessa med toppmodern utrustning och så är det än idag när företaget nu ingår i Dover-koncernen.

Som ni ser på förstasidan har vi valt att återta typsnittet och designen från slutet av 70-talet för att länka tillbaka till den delen av vår historia som de flesta minns.

Åke Skans, Ordförande

Kort info om föreningen

Föreningen har till ändamål att sprida och främja intresset och bevarandet av företagets äldre produkter och historia. Föreningen skall också verka för att anställda berikas med kunskap om hur utvecklingen framskridit inom vårt teknikområde och hur detta företag aktivt medverkat i detta. Föreningen skall vidare vara kontaktlänk mellan anställda och före detta anställda samt påverka till att föremål av framtida musealt värde bevaras.

På hemsidan finner du bland annat bilderna från ett stort antal av föreningens fotoalbum.

Postadress:
Ljungmans / Wayne museiförening
Wayne, Box 50559
SE-202 15 Malmö, Sweden
E-post: info@Ljungmans.org

www.ljungmans.org

Om inget annat nämns har bilderna i denna tidning hämtats från tidigare publikationer utgivna av Museiföreningen eller företagstidningarna Pumpen, Star och Ventilen samt äldre produktbroschyrer.

Verksamhetsberättelse 2017

För Ljungmans / Wayne museiförening med organisationsnummer 802435-2935

Årsmötet hölls den 5 maj i företaget Wayne Fueling Systems lokaler där vi samtidigt fick en inblick i dagens produktion och vad som kan väntas inom branschen de närmsta åren.

I samband med mötet hade vi dessutom en minimarknad där medlemmarna kunde köpa affischer, böcker och annat.

Styrelsen har under 2017 bestått av följande:

Ordförande, Åke Skans: Kassör, Stefan Toth: Sekreterare: Hans Carlsson och med följande "övrige ledamöter": Bernt Redlow, Marita Holm Kim Carlson och Christer Idström.

Vi har haft våra möten på företaget Waynes anläggning i Malmö.

Utställda saker:

Dessa finns i huvudsak utställda på Wayne i Malmö, där vi disponerar en del av receptionen, trapphusen och några skyltfönster.

En del utrustning finns på Tekniska museet i Malmö. Dessutom har vi lånat ut materiel till andra föreningar som ställer ut på motormässor och liknande.

Materiel och utrustning som för närvarande inte visas finns magasinerad i ett par containrar och en förrådslokal i utkanten av Malmö.

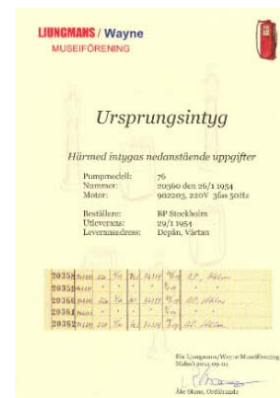
Dokument:

Via vår hemsida får vi många frågor om äldre produkter som vi besvarar så fort vi hinner. Dessutom erbjuder vi kopior i färg på äldre kataloger och utfärdar ursprungsintyg. Den senare tjänsten har blivit väldigt populär.

Sen har vi sålt kopior ur vår enorma samling av svartvita bilder.

Vårt enorma arkiv av diabilder har vi ännu inte valt att göra tillgängligt för beställning.

Vi har bedömt dia-bilderna som alltför moderna för att vara intressanta ur ett historiskt perspektiv men vi har ofta försett Wayne med kopior i samband med olika kundbesök där man velat visa vad vi tidigare gjort åt den kunden.

Hemsidan:

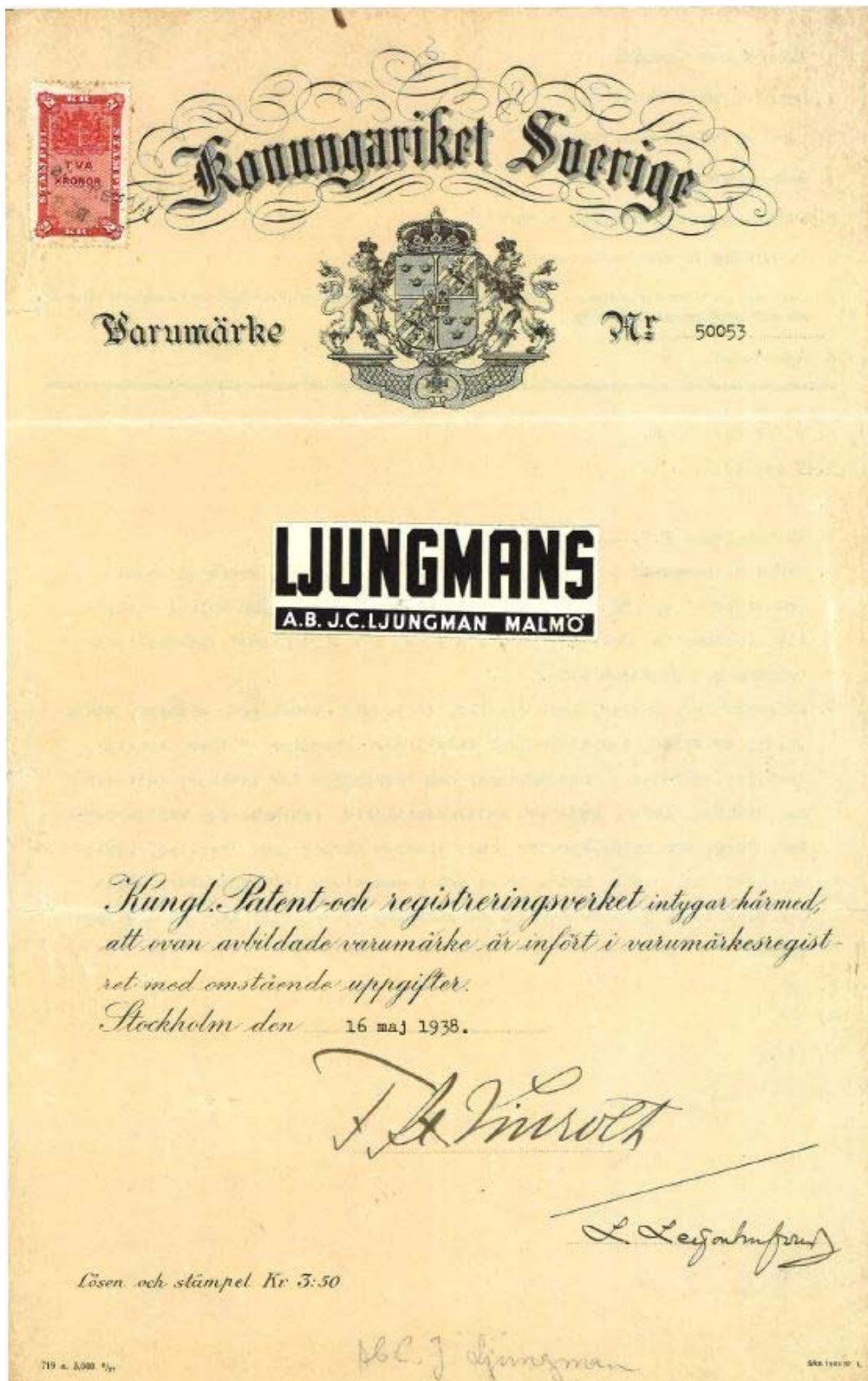
Denna har blivit ganska välbesökt av olika samlare av gamla pumpar och folk som behöver uppslag till olika tidningsartiklar. Det finns även länkar till andra museala sidor som i sin tur länkar till oss.

I takt med att vanlig postbefordran försvinner alltmer har hemsidan blivit ett viktigt verktyg för att nå befintliga och nya medlemmar. Man kan tex ladda hem och skriva ut vår årskalender och andra dokument.

*Styrelsen vill samtidigt rikta ett **STORT** tack till alla er som på olika sätt stöttat föreningen under det gångna året.*

Mitt under brinnande krig registrerade Ljungman sitt nya varumärke med ett "S" på slutet och det kom att bli den mest kända bland "pumpfolk" och andra som köpte verkstadsutrustning, kompressorer, färgsprutor eller oljebrännare.

Registreringen kostade 3:50 varav stämpelavgift på 2kr ("frimärket")

Väldens första pistolventil med inbyggt "räkneverk" tillverkades av Ljungmans i Malmö

Det gick att läsa både volym och belopp och informationen gick genom en kabel från pumpen som var dold under refugen. Det enda som syntes var en box där man valde volym och tryckte på start.

aktuellt

Nr 5 — Juni 1968 — Årg. 10

Världspremiär i BP-regi: BS utan pumpar på plattan!

Det var världspremiär på nya BP-stationen i Värberg utanför Stockholm i mitten av juni. Premiär för en BS helt utan pumpar på plattan.

Stationen är försedd med en helt ny typ av Ljungmans-mätare. Själva pumpen är dold utom synhåll för kunden. Mätaren sitter på pistolventilen.

Den låda som rymmer hela mekanismen plus upphängningsanordningen för pistolventilen sitter på en centrumpelare på planen. När man tankar lyfter man bara ur pistolventilen och använder den på vanligt sätt.

Vill man så kan man i förväg ställa in pumpen på att lämna bensin för belopp mellan 5 och 30 kronor. Det sker genom att man trycker in någon av knapparna i den övre knappraden (stora bilden t. h.).

Avläsningen sker i mätaren på pistolventilens översida. Man kan avläsa antingen litermängden eller kostnaden för den bensin som rinner genom munstycket. Siffrorna kommer fram när man trycker på någon av knapparna för "avläsning kronor" eller "avläsning liter".

Vid kassan utgörs hela räkneverket av den låda som syns på den undre högra bilden. Genom att trycka in den numererade knappen för respektive pump kan man dels läsa av tankad mängd och pris i räkneverket ovanpå lådan, dels slå fram volym, pris och datum i en additionsmaskin som är kopplad till verket.

BS Värberg blir teststation för en mycket avancerad pumpautomatik. Innehavaren Curt Hultman, som demonstrerar "hjärnan" i verket på den stora bilden, kan säkert vänta sig besök av många nyfikna bilister de närmaste månaderna.

Då hade Ljungmans precis lancerat världens första elektroniska pump, Star Ultra 20

Utställningen i Göteborg blev lyckad för Ljungmans del. De flesta av oljebolagens representanter i Skandinavien hittade vägen till montererna

Göteborgsutställningen en klar succé!

Den 15 mars öppnades utställningen Auto 73 i mässhallarna i Göteborg. Ljungmans Verkstäder fanns på plats med Star Ultra, sedelautomat och utrustningar för smörjning, rostskyddsbehandling samt depå- och tankbilmateriel.

På plats var också Kjell Selander, Hasse Killander, båda från Malmö, och Bruno Wassberg från Göteborg.

Kjell Selander rapporterar att Ljungmans monter var mycket välbesökt. Dit kom såväl oljebolagens representanter från hela Skandinavien som andra kunder.

Star Ultra tilldrog sig det största intresset. Hittills har denna ut-

rustning bara kunnat ses på några bensinstationer i Norrköping och Stockholm.

Resultatet av utställningen då?

- Ja, säger Kjell Selander med en glimt i ögat, på utställningar säljer man inte. Inte pumpar i varje fall. Men det kan ju hända att vår insats resulterar i en eller annan order i framtiden.

Just nu arbetas det hos Ljungmans för högtryck med en utställning i Moskva.

Där kommer vi att representeras av Gustav Ekberg, Sam Rosén, Kjell Selander, Johnny Ericson, Lennart Hansson och Bertil Holmberg.

Redan 1977 fick våra elektroniska pumpar en mikrodator ifrån Intel och döptes till Star Ultra 77 och året efter kom det terminaler för kort eller sedlar som integrerades.

Star Ultra 77 Automat

Som en uppföljning av vårt Star Ultra 77 program kan vi nu presentera en kombinerad Star Ultra 77 mätare och sedelautomat: STAR ULTRA 77 AUTOMAT.

Denna kombinerade besinpump och automat bygger på vår Star Ultra 77 design, med alla dess fördelar.

Star Ultra 77 Automat är en kombinerad bensinpump och sedelautomat med följande egenskaper:

- Lättillgängligt sedelinkast.
- Mikrodator-utrustad.
- Prissättning sker i automatdelen.
- Kan utrustas med kvittotryckare.
- Kan förses med tjuvlarm och inbrottskydd.

Så här ser det ut när Ingrid Lindgren tankar närmalt med Star Ultra Automat 77...

...och så här när hon använder den kopplade sedelautomaten

Ljungmans tekniker studera med stort intresse utvecklingen i USA kring olika projekt för att ta hand om bensinångorna. På den tiden hade pistolerna en bälg.

GASÅTERGÅNG

Foto: Hans Eklund

Text: Hasse Killander

Det har nu gått ca två år sedan vi i Pumpen kunde läsa om det ökade intresset för det man i USA kallar Vapor Recovery och vi här i Sverige kallar för gasåtervinning.

Intresset har mognat hos våra kunder och medfört att Shell i Göteborg har på såväl depån, där tankbilarna lastas, som på bensinstationerna i centrala Göteborg installerat vad vi kallar gasåtergång.

I Stockholm håller BP på med liknande arrangemang. För båda dessa oljebolag har vi varit konsult och leverantör av komponenterna, som erfordrats i samband med ombyggnaden.

Gasåtergången, som är ett enklare arrangemang än det system som användes i USA, har medfört att personalen numera lastar tankbilarna med bensin i en god arbetsmiljö och behöver ej använda gasmasker, som man gjorde tidigare.

Har sett många av er kasta tränande blickar på en välformad akterdel, som är i provrummet sedan en tid tillbaka. Det är så att vi fått ett uppdrag från Volvo, där man avser att förbättra

arbetsmiljön vid sitt monteringsband i Göteborg.

När bilarna når slutdelen av bandet så skall de tankas med en lämplig mängd bensin. För att förhindra att bensinångor sprids ut i lokalen kommer man att använda sig av samma princip med gasåtergång som på oljedepån hos Shell.

Pistolventilerna som Volvo kommer att använda är tättslutande mot bilens påfyllnadsstuds. När bensinen pumpas ned i tanken går gasen som bildas i densamma ut genom en sidokanal i pistolventilen och sedan vidare genom en slang. Pistolventilen är med andra ord ansluten till två slangar, en produkt-slang och en gas-slang. Bensingasen leds sedan via rör tillbaka till lagringstanken eller ut där arbetsmiljön ej påverkas.

Genom detta engagemang hos Volvo har vi brutit oss in hos nya kundkategorier vilket förhoppningsvis skall medföra en god fortsättning.

Hasse Killander och Anders Mellert vid den välformade akterdelen i provrummet.

KREDITKORTSSEMINARIUM I STOCKHOLM

Foto: Anders Cedervall

Text: Bengt Berg

Onsdagen den 10 maj 1978 avhölls ett av oss arrangerat seminarium om kreditkortshandling i Stockholm.

Förhandsintresset hade varit mycket stort och då anmälningstiden gick ut den 25 april var 110 deltagare anmälda från samtliga oljebolag i Sverige, Norge, Finland och Danmark.

Som huvudtalare hade vi inbjudit Mr. H. Spencer Nilsson från USA. Mr. Nilsson är en av USA:s främsta experter på kreditkort och kreditkortshandling och han ger var 14:e dag ut en skrift kallad "THE NILSSON REPORT", som behandlar frågeställningar och nyheter inom kreditkortshandlingen.

H. Spencer Nilsson

För första gången presenterade och demonstrerade vi vårt senaste tillskott i Star Ultra 77 familjen:

"STARULTRA 77 KONTO", en kombinerad bensinpump och kreditkortsautomat, med samma fina egenskaper som den "vanliga" Star Ultra 77 mätaren.

En av de stora nyheterna med Star Ultra 77 Konto förutom att läsa och värdera istoppade kreditkort är att den i klartext själv talar om vad kunden skall göra. Då kunden anländer visas på en s.k. display "VÄLKOMMEN STOPPA IN KORTET". Kortet stoppas in och kontrolleras automatiskt gentemot en dator om det är spärrat eller av andra skäl inte är giltigt. Är det istoppade kortet korrekt övergår display att visa "SLÅ IN PERSONKOD" och kunden trycker in sin 4-siffriga personkod, som även den kontrolleras, och om

personkoden är riktig visas nu på display "VÄLJ OKTAN, TANKA" varefter kunden tankar på vanligt sätt.

Seminariet inleddes med att Gustav Ekberg hälsade samtliga deltagare välkomna och presenterade med diabilder AB Ljungmans Verkstäder från 1924 till dags dato. Bl.a. omtalade G. Ekberg att vi redan 1967 levererade en av världens första kreditkortsautomater. Av dessa är fortfarande 3 st i funktion på tre Nynäs stationer i Malmö.

Därefter talade H. Spencer Nilsson allmänt om kreditkortshandling i USA, och presenterade en hel del intressant statistik.

Några av deltagarna

Kaffepaus följde varefter förmiddagen avslutades med en tillförlitlighetsanalys av mikrodatoren av Ingvar Larsson från Nordisk Elektronik (Intel), och därefter presentation av System Star Ultra 77, som ju innehåller mikrodatorer i såväl pump, I/O-box som Star Multiplus. Vi visade också slides från stationer med Star Ultra 77 pumpar.

Efter lunch fortsatte seminariet med att Lars Lindkvist från Identidata AB gav en beskrivning på de kreditkort försedda med magnetstrip som användes för automatlösning.

H. Spencer Nilsson återkom därefter och talade om problemställningar och framtidsutsikter.

Star Ultra 77 Konto presenterades därefter och en grundlig demonstration genomfördes. Den kombinerade kreditkortspumpen mottogs mycket positivt och fick mängder av beröm för att den var så lättskött och kundvänlig.

Jörgen Nilsson från Nokia AB presenterade den datautrustning, som användes för insamlande av kredittankningar. Alla transaktioner samlas på ett datamedia för att sedan användas vid fakturautskrivningar.

Seminariet avslutades med en frågestund varvid G. Ekberg tackade samtliga deltagare för visat intresse.

Ett tack skall också riktas till alla Ljungmans medarbetare såväl i Malmö som i Stockholm vilka med sitt arbete starkt bidragit till att seminariet kunnat genomföras på ett fantastiskt fint sätt.

Framtiden är ljus!

— Vi satsar på export, säger Bengt Berg, Ljungmans VD. Den skandinaviska marknaden är redan högt automatiserad. Den stora potentialen ligger i länder som Spanien, Portugal och England. Vi skall möta 90-talet med ett stabilt företag.

— Med avancerade produkter som System Marketer och SU 860-serien kan vi se optimistiskt på våra möjligheter på exportmarknaden, säger Ljungmans VD Bengt Berg.

Före semestern lämnade Ljungmans Industrier varsel om att tjänstemannakåren måste reduceras med ca 40 tjänster, samtidigt som man har behov av att anställa ca 15 ingenjörer främst på programmeringssidan.

— Flera faktorer har bidragit till att vi måste ta detta steg, säger Bengt Berg. Strukturomvandlingen på tjänstemannasidan har inte skett i samma takt som på verkstadssidan. Vi satsar stora pengar, ca 9 % av vår totala omsättning på produktutveckling och anpassning av våra produkter till ett större marknadsområde. Utan dessa satsningar skulle

Ljungmans i dag föra en tynande tillvaro. Redan idag har vi förtom i Skandinavien haft stora framgångar i Schweiz, Hongkong och Singapore. Vi satsar idag dubbelt så mycket pengar som för tre år sedan på produktutveckling. Men en stor del av dessa satsningar är direkta anpassningar av våra basprodukter till nya marknader och kunder.

— 1988 ser ut att bli ett mellanår. Försäljningen i Skandinavien har inte nått upp till förväntad nivå. Inför 1989/90 lägger vi oss på en försiktig men realistisk nivå. I den strategiska planen slog vi för fyra år sedan fast, att vi

måste satsa på export och samtidigt dra ner på våra kostnader. Kostnaderna har ändå stigit i höjden och nu måste vi sätta in kraftiga motåtgärder omgående. I produktionen har vi kunnat rationalisera och anpassa personalstyrkan genom naturlig avgång och omplaceringar. På tjänstemannasidan har datoriseringen inte balanserats av effektivitetsförbättringar.

— Vi ska nu komma till rätta med kostnaderna och samtidigt fortsätta våra satsningar på produktutveckling samt moduluppbyggnad och kundanpassning av våra system. Vi leder utvecklingen inom bensinhantering. Skandinavien är en av världens mest avancerade och automatiserade marknader och där har vi en mer än 50%-ig marknadstäckning. Nu står andra marknader i tur för automatisering. Vi har produkterna, kunskaperna och erfarenheten att anpassa dessa till nya krav och marknader.

— Därför ser framtiden ljus ut, konstaterar Bengt Berg. □

Ljungmans produkter säljs nu under namnet Wayne och blir allt mer populära internationellt. Bilden med storken visar hur vår SU86X kom till Baltikum året efter.

Återförsäljaravtal med Australien

Nu har ytterligare en ny marknad öppnats för Ljungmans — Australien. Efter lång tids förhandlingar har vi undertecknat ett återförsäljaravtal med det australiska företaget Email Ltd. i Melbourne.

Nu öppnars igen ny, mycket spännande australisk marknad med cirka 7.000 bensinstationer. Marknaden i Australien utvecklas i hög takt med ökad användning av bank- och kreditkort. I ett första skede räknar man med att automatisera cirka 1.000 stationer.

För Ljungmans medför detta till att börja med försäljningsök-

ning på cirka 30-40 mkr fördelad på 3-4-år. Det innebär även att vi ytterligare stärker våra positioner på den sydostasiatiska marknaden.

Avtalet innebär överföring av teknologi och omfattar köp av vår System Marketer. Email kommer även att på licens vidareutveckla den programvara som ligger till grund för vårt system. Email Ltd. har 40 % av den australiska marknaden. Koncentrationen har tidigare legat på försäljning av bensinpumpar, som tillverkats på licens från Wayne i Salisbury.

— 1989 har därmed alla förutsättningar att bli ett mycket bra avstamp inför 90-talet, säger en nöjd Bengt Berg.

Reagan-pris till Wayne divisionen

President Ronald Reagan överröker E Award till Raymond Gawronski, chef för Wayne Division, för företagets insatser för USAs export. Wayne Divisionen inom Dresser var ett av 50 företag i USA som fick denna utmärkelse i år.

Foto: Larwin Liviers

Vid en ceremoni i Vita Husets rosenård fick Ray Gawronski för Wayne-divisionens räkning mota "E Award", för företagets exportinsatser ur president Ronald Reagans hand.

President Reagan sade vid överlämnandet att "Wayne divisionens arbete är den livsviktiga maskin, som ger USA framgång." Utmärkelsen utdelas till företag som väsentligen bidragit till att höja USAs export.

Handelssekretariatet och priskommittén valde Wayne eftersom divisionen exporterar 25 % av sin produktion till 66 länder över hela världen och har tillverkning och försäljning över hela världen.

Då såg fabriksentrén ut så här med en SU900-pump uppställd som en symbol för utvecklingen mot flerproduktspumpar, sk "Multigrade"

Bild: Mats Meijer

För oss "nostalgiker" är den kanske inte ett samlarobjekt än men kommer definitivt att bli det. Designen är unik och har fått flera designpris.

Pionjärerna.

Vi som var med och framförde motorfordon på allmän grusväg innan vindrutespolare blev standard är härdade på ett sätt som dagens unga bilförare aldrig kan komma i närheten av.

Vi hade vänstertrafik och vänsterrätt också, vilket lärde oss att styra vagnen från passagerarplats vid omkörningar.

Den där tekniken drev vi till virtuositet och det var många förare som föredrog att använda höger bilbälte när den säkerhetsdetaljen kom.

Själv gick jag den långa vägen från begagnade småbilar och bytte sedan upp mig via olika nationaliteter för att slutligen, när barnen var utflugna och hunden lämnat oss, börja ratta bilar med plats för både barn, barnvagn och hund.

En av mina första bilar var dock så modern att konstruktörerna i experimentsyfte börjat syssla med sikten bakåt.

Halvvägs upp på taket fanns det två små skottgluggar genom vilka man kunde se om det var något flygplan som önskade köra om.

Bland övriga finesser kan man nämna en 3-växlad låda med osynkad 1:a som egentligen krävde dubbeltrampning, men som också gick att skrapa i läge och en för högt ställd 2:a som gjorde att man fick slira på kopplingen i stadstrafik. Bakljus och blinkers fanns också, även om de var svåra att upptäcka med blotta ögat.

När snön kom och tog gatukontoret på sängen lade man på snökedjor. De var ganska knepiga att få på plats men om en länk hängde lös och slog taktfast mot hjulhuset visste man att det var riktigt gjort. Om dunket upphörde fick man anlita fackfolk och få felet avhjälpt – det var den tidens länkfel.

Under denna epok hade vi inte bilradio utan vi fick lov att sjunga själva under långa, ödsliga landsvägskörningar.

Den gamla, smala "rikstran" var tidsödande och man fick ha en ganska hygglig repertoar om den skulle

räcka hela vägen och slippa upprepningar.

På den tiden hann man ledigt med alla verserna i "Balladen om Gustav Blom från Borås" mellan Gränna och Jönköping, men när motorvägen sedan kom fick man sjunga på bra om man skulle hinna fram till "så kom den tredje pojken men han måntro var vit, jag for till San Fransisco och tog pojken med mig dit", före Smålands Jerusalem.

Min halsläkare rådde mig så småningom att skaffa bilradio, men sedan jag vid upprepade tillfällen glömt att stänga av radion och tvingats ta bogsering började jag sjunga själv igen.

Det tär ju inte på batteriet på samma sätt och numera gör det ju heller ingenting om man tappat rösten när man stannar för tankning. Det är ju bara att stoppa i kreditkortet, trycka in koden, fylla på och åka – utan ett ord.

De som aldrig upplevt något annat än breda asfaltvägar, spolare och torkare på både vindruta och strålkastare, slutet kylsystem, stor bakruta, defrost, nubbdäck, rullbälten, uppvärmda förarstolar, skivbromsar, servo, automatlåda m m vet egentligen ingenting om bilkörning.

Anders

